

Διαδικασία Δ13: Αξιολόγηση Κινδύνων Απάτης**1. Σκοπός**

Σκοπός της διαδικασίας είναι η αξιολόγηση των κινδύνων απάτης, στο πλαίσιο της πρόληψης και εφαρμογής αποτελεσματικών και αναλογικών μέτρων για την καταπολέμηση της απάτης στα έργα του ΕΣΑΑ.

2. Πεδίο εφαρμογής

Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται από την ΕΥΣΤΑ για την αξιολόγηση των κινδύνων απάτης και την εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση αυτής.

3. Περιγραφή Διαδικασίας**3.1 Ορισμός Υπεύθυνου για θέματα απάτης και συγκρότηση Ομάδας Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης**

Στην ΕΥΣΤΑ, με απόφαση του Διοικητή της:

✓ συγκροτείται Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης, έργο της οποίας είναι η διενέργεια αξιολογήσεων κινδύνων απάτης.

✓ ορίζεται ο Υπεύθυνος για θέματα απάτης, ο οποίος έχει την ευθύνη για:

- Το συντονισμό των ενεργειών πρόληψης και αντιμετώπισης της απάτης, όπως την εφαρμογή της αξιολόγησης κινδύνων απάτης, την παρακολούθηση εφαρμογής των σχετικών μέτρων, την εκπαίδευση του προσωπικού της ΕΥΣΤΑ.
- Την ενημέρωση του ειδικού αρχείου Υποθέσεων Ενδείξεων και Υπονοιών Απάτης, βάσει των πορισμάτων/ αναφορών που λαμβάνει στο πλαίσιο της Διαδικασίας Δ11: Υποδοχή και Εξέταση Καταγγελιών και της Διαδικασίας Δ12: Εξέταση Ενδείξεων Απάτης.

Το εν λόγω αρχείο ενημερώνεται με όλα τα στάδια και τις ενέργειες που ακολουθούνται. Ειδικότερα, εφόσον στα πορίσματα/ αναφορές διατυπώνονται διαπιστώσεις, αυτές καταγράφονται, συνοπτικά και κωδικοποιημένες, και συνοδεύονται από τα σχετικά μέτρα συμμόρφωσης που διατυπώνονται στο πόρισμα/ αναφορά.

Με σκοπό την ομοιόμορφη αντιμετώπιση από την ΕΥΣΤΑ όμοιων διαπιστώσεων σε διαφορετικές περιπτώσεις διερεύνησης καταγγελλομένων και υποθέσεων ενδείξεων απάτης, ο Υπεύθυνος για θέματα απάτης κατηγοριοποιεί τις διαπιστώσεις που εντοπίστηκαν, σύμφωνα με την τυποποιημένη κωδικοποίηση του Πίνακα 1.

Η καταγραφή και κωδικοποίηση των διαπιστώσεων αξιοποιείται από την Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης για τη μελέτη της φύσης και συχνότητας εμφάνισης αυτών και την εξέταση της αναγκαιότητας εφαρμογής ενεργειών για πρόληψη ανάλογων περιστατικών σε επίπεδο Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου. Στο εν λόγω αρχείο δύναται να ανατρέχουν και επόμενες Ομάδες Διερεύνησης Καταγγελιών και η Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης για τον εντοπισμό περιπτώσεων με κοινά χαρακτηριστικά και να αντλούν πληροφορίες αναφορικά με την κωδικοποίηση των ευρημάτων και τις συστάσεις που έχουν διατυπωθεί.

Γεδομένου ότι κίνδυνοι απάτης μπορεί να προκύψουν από διάφορες διεργασίες του ΣΔΕ, οι οποίες εκτελούνται από διαφορετικές οργανωτικές μονάδες εντός της ΕΥΣΤΑ και προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η αξιολόγηση θα είναι αποτελεσματική, στην Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης δύναται να συμμετέχουν στελέχη από όλες τις οργανικές μονάδες της. Η Απόφαση ορισμού του

Υπεύθυνου για θέματα απάτης και συγκρότησης της Ομάδας Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης κοινοποιείται στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ)/(AFCOS).

3.2 Αξιολόγηση κινδύνων απάτης

Η αρχική αξιολόγηση των κινδύνων απάτης από την Ομάδα Αξιολόγησης πρέπει να έχει διενεργηθεί μέχρι το τέλος του 2021. Στη συνέχεια, η αξιολόγηση διενεργείται κατ' ελάχιστον σε ετήσια βάση και όποτε άλλοτε κριθεί αναγκαίο (όπως για παράδειγμα, σε περίπτωση σημαντικής τροποποίησης του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου).

Η αξιολόγηση στοχεύει: α) στον προσδιορισμό των κινδύνων για τους οποίους κρίνεται ότι δεν έχουν γίνει ακόμη αρκετές ενέργειες για να περιοριστεί η πιθανότητα εκδήλωσης ή η επίπτωσή τους σε ένα αποδεκτό/ ανεκτό επίπεδο και β) στην αντιμετώπιση των παραπάνω κινδύνων, με την επιλογή/ πρόταση αποτελεσματικών και αναλογικών μέτρων κατά της απάτης.

Μέχρι την έκδοση της νεότερης έκδοσης του Arachne από την ΕΕ, η οποία θα τύχει εξέτασης από την Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων, η πρώτη αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί με τη χρήση του *Εργαλείου Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης (Έντυπο Δ13_Ε1)*. Στο εργαλείο αυτό έχουν προκαθοριστεί συνήθεις κίνδυνοι απάτης που αναγνωρίζονται σε κρίσιμες διεργασίες του ΣΔΕ, καθώς και μέτρα αντιμετώπισής τους, και δίνεται η δυνατότητα αξιολόγησης.

Στις επόμενες αξιολογήσεις, εξετάζεται η παράλληλη αξιοποίηση και άλλων υπαρχόντων εργαλείων, όπως το εργαλείο βαθμολόγησης κινδύνων Arachne, και τυχόν νέων.

Οι κρίσιμες διεργασίες που εξετάζονται αφορούν:

- Την ακρίβεια των δηλωθέντων ορόσημων και στόχων σε επίπεδο επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων
- Την έγκριση των έργων
- Την υλοποίηση των έργων
- Το αίτημα πληρωμής
- Την εφαρμογή των διαδικασιών αντιμετώπισης απάτης
- Τις απευθείας αναθέσεις της ΕΥΣΤΑ μέσω Τεχνικής Βοήθειας

Για την αξιολόγηση κινδύνων σε καθεμία από τις παραπάνω διεργασίες, ακολουθούνται τα εξής μεθοδολογικά βήματα:

- ⇒ Προσδιορισμός κινδύνου
- ⇒ Ποσοτικοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης και επίπτωσης του Μικτού Κινδύνου (= gross risk). Μικτός κίνδυνος θεωρείται το επίπεδο κινδύνου, πριν ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα κάποιου υφιστάμενου ή προγραμματισμένου μέτρου ελέγχου.
- ⇒ Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων ελέγχου που ήδη εφαρμόζονται για τον περιορισμό του μικτού κινδύνου.
- ⇒ Εκτίμηση του «καθαρού» (υπολειπόμενου) κινδύνου [=net (residual) risk], λαμβάνοντας υπόψη το αποτέλεσμα των υφιστάμενων μέτρων ελέγχου και της αποτελεσματικότητάς τους, δηλ. η κατάσταση ως έχει αυτή τη στιγμή.
- ⇒ Εκτίμηση του αποτελέσματος που θα έχουν στον «καθαρό» κίνδυνο, τα επιπρόσθετα μέτρα ελέγχου που προγραμματίζεται να ληφθούν.
- ⇒ Καθορισμός του κινδύνου-στόχου (target risk). Αναφέρεται στο επίπεδο κινδύνου που θεωρείται ως ανεκτό (αφού ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα υφιστάμενων ή σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου).

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης, συνεκτιμώνται, εκτός από τα προκαθορισμένα στοιχεία του Εργαλείου, και άλλες πηγές πληροφόρησης, όπως ενδεικτικά αναφορές επαναλαμβανόμενων παρατυπιών και υπονοιών απάτης (*Διαδικασία Δ11: Υποδοχή και Εξέταση Καταγγελιών και Διαδικασία Δ12: Εξέταση Ενδείξεων Απάτης*), το ΟΠΣ ΤΑ, εκθέσεις των Ανεξάρτητων Ελεγκτών, εκθέσεις ελέγχων της ΕΔΕΛ, της ΕΑΔ/AFCOS ή ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνεπώς η αξιολόγηση ενδέχεται να οδηγήσει στον εμπλουτισμό του καταλόγου των αναγνωρισμένων κινδύνων ή/ και σε προτάσεις αναθεώρησης (προσθήκης, τροποποίησης ή απάλειψης) των προκαθορισμένων μέτρων ελέγχου που προτείνονται για κάθε κίνδυνο.

3.3 Λήψη και παρακολούθηση μέτρων κατά της απάτης

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αξιοποιούνται από την Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης για τη λήψη μέτρων/ σχεδίων δράσης, τα οποία δύναται να αφορούν:

- μεμονωμένα μέτρα που θα εφαρμοστούν σε έναν Φορέα υλοποίησης στο πλαίσιο μίας Δράσης/Εργου, ή
- πρόταση για οριζόντια μέτρα που θα πρέπει να ενσωματωθούν στις Διαδικασίες του ΣΔΕ (π.χ. εισαγωγή ενός σημείου ελέγχου σε μία λίστα επαλήθευσης).

Η εφαρμογή ολόκληρης της διαδικασίας, καθώς και των μέτρων που λαμβάνονται στην ΕΥΣΤΑ παρακολουθούνται σε συστηματική βάση από τον Υπεύθυνο για θέματα απάτης της ΕΥΣΤΑ.

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής των μέτρων αυτών αποτυπώνονται στην επαναξιολόγηση του επόμενου έτους (εφαρμογή βημάτων 3.2 έως 3.3).

4 Σχετικά Έντυπα

Κωδικός	Περιγραφή
Δ13_Ε1	Εργαλείο Αξιολόγησης Κινδύνων

Πίνακας 1: Κωδικοποίηση διαπιστώσεων εξέτασης καταγγελιών

Κατηγορία	Κωδικός	Υποκατηγορία
Δημόσιες συμβάσεις — Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης	1.1	Μη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού ή αδικαιολόγητη απευθείας ανάθεση
	1.2	Τεχνητή κατάτμηση των συμβάσεων έργων/υπηρεσιών/προμηθειών ή Έλλειψη αιτιολόγησης για τη μη διαίρεση της σύμβασης σε τμήματα
	1.3	Μη συμμόρφωση με τις προθεσμίες παραλαβής των προσφορών ή Μη παράταση των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών, όταν επέρχονται σημαντικές αλλαγές στα έγγραφα της σύμβασης
	1.4	Ανεπαρκής χρόνος προκειμένου οι δυνητικοί υποψήφιοι να λάβουν τα έγγραφα του διαγωνισμού ή περιορισμοί για να λάβουν τα έγγραφα του διαγωνισμού
	1.5	Μη δημοσίευση της παράτασης των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών ή μη παράταση των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών
	1.6	Χρήση - κριτηρίων αποκλεισμού, επιλογής, ανάθεσης ή - όρων εκτέλεσης των συμβάσεων ή - τεχνικών προδιαγραφών που είτε εισάγουν διακρίσεις βάσει μη δικαιολογημένων εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών προτιμήσεων είτε περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων
	1.7	Μη δημοσίευση, στην προκήρυξη του διαγωνισμού, των κριτηρίων επιλογής και/ή ανάθεσης (και της στάθμισής τους), ή των όρων για την εκτέλεση των συμβάσεων ή των τεχνικών προδιαγραφών. Ή μη παροχή επαρκώς αναλυτικής περιγραφής των κριτηρίων ανάθεσης και της αντίστοιχης στάθμισης. Ή μη κοινοποίηση/δημοσίευση διευκρινίσεων/συμπληρωματικών πληροφοριών.
	1.8	Ανεπαρκής ή ανακριβής ορισμός του αντικειμένου της σύμβασης
	1.9	Περιορισμός των υπεργολαβικών αναθέσεων
	1.10	Περιπτώσεις στις οποίες δεν δικαιολογείται η χρήση της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση ή του ανταγωνιστικού διαλόγου
	1.11	Μη συμμόρφωση με τη διαδικασία που προβλέπει η οδηγία για τις ηλεκτρονικές και συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων
Δημόσιες συμβάσεις - Επιλογή των υποψηφίων και αξιολόγηση των προσφορών	2.1	Τα κριτήρια επιλογής (ή οι τεχνικές προδιαγραφές) τροποποιήθηκαν μετά την αποσφράγιση των προσφορών ή εφαρμόστηκαν εσφαλμένα.
	2.2	Αξιολόγηση των προσφορών βάσει κριτηρίων ανάθεσης διαφορετικών από εκείνα που αναφέρονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

Κατηγορία	Κωδικός	Υποκατηγορία
		ή Αξιολόγηση βάσει πρόσθετων κριτηρίων ανάθεσης τα οποία δεν είχαν δημοσιευτεί
	2.3	Ανεπαρκής διαδρομή ελέγχου για την ανάθεση της σύμβασης
	2.4	Σύγκρουση συμφερόντων με αντίκτυπο στο αποτέλεσμα της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων
	2.5	Νόθευση διαγωνισμού (διαπιστώνεται από υπηρεσία ανταγωνισμού / καταπολέμησης των συμπράξεων, δικαστήριο ή άλλο αρμόδιο φορέα)
	2.6	Διαπραγμάτευση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένης τροποποίησης της προκρίθειας προσφοράς κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης
	2.7	Παράτυπες προηγούμενες επαφές υποψηφίων/προσφερόντων με την αναθέτουσα αρχή
	2.8	Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, με ουσιαστική τροποποίηση των όρων που περιέχονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων
	2.9	Μη αιτιολογημένη απόρριψη ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών
Δημόσιες συμβάσεις — Εκτέλεση της σύμβασης	3.1	Τροποποιήσεις των στοιχείων της σύμβασης, που περιέχονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στην ανάληψη νομικής δέσμευσης
	3.2	Εκτέλεση φυσικού αντικειμένου άλλου από το εγκεκριμένο στο ΕΣΑΑ
	3.3	Διπλή χρηματοδότηση έργου
Δημόσιες συμβάσεις — Άλλο	4.1	Άλλο
Κρατικές ενισχύσεις	5.1	Παράλειψη κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων
	5.2	Εσφαλμένη εφαρμογή καθεστώτος ενισχύσεων
	5.3	Εσφαλμένη εφαρμογή του καθεστώτος ενισχύσεων
	5.4	Υπέρβαση του ορίου De Minimis
	5.5	Μη τήρηση των απαιτήσεων παρακολούθησης
	5.6	Μη συνυπολογισμός της επένδυσης αναφοράς στο ισχύον καθεστώς ενισχύσεων
	5.7	Μη συνεκτίμηση των εσόδων στο ισχύον καθεστώς ενισχύσεων
	5.8	Μη τήρηση του χαρακτήρα κινήτρου της ενίσχυσης
	5.9	Μη τήρηση της έντασης της ενίσχυσης
	5.10	Σφάλμα κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος
	5.11	Εκτέλεση φυσικού αντικειμένου άλλου από το εγκεκριμένο στο ΕΣΑΑ
	5.12	Το επενδυτικό σχέδιο που υλοποιείται δεν ικανοποιεί τα κριτήρια επιλογής
	5.13	Διπλή χρηματοδότηση επενδυτικού σχεδίου
	5.14	Άλλο
Δημοσιότητα	6.1	Μη τήρηση υποχρεώσεων σε θέματα δημοσιότητας
Έλλειψη πληροφοριών ή	7.1	Ελλιπείς ή εσφαλμένες πληροφορίες ή έγγραφα

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

Κατηγορία	Κωδικός	Υποκατηγορία
εγγράφων τεκμηρίωσης		τεκμηρίωσης
	7.2	Απουσία διαδρομής ελέγχου ή ελλιπής διαδρομή ελέγχου
Μη τήρηση κανόνων επιλεξιμότητας	8.1	Δράση/ Έργο που δεν περιλαμβάνεται στο ΕΣΑΑ
	8.2	Εκκίνηση υλοποίησης δράσης/ έργου πριν την 1η Φεβρουαρίου 2020, χωρίς να περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο ΕΣΑΑ και χωρίς να συμμορφώνεται με τον Κανονισμό, τη Χρηματοδοτική Συμφωνία και τη Συμφωνία Χορήγησης Δανείου.
	8.3	Μη τήρηση των όρων υλοποίησης της δράσης/ έργου όπως ορίζονται στην Απόφαση Ένταξης ή μονομερής αλλαγή αυτών από το Φορέα υλοποίησης, χωρίς προηγούμενη σύμφωνη γνώμη από την Υπηρεσία Συντονισμού
	8.4	Δαπάνες που δεν πραγματοποιούνται κατά την περίοδο επιλεξιμότητας του Έργου/Δράσης σύμφωνα με την Απόφαση Ένταξης.
	8.5	Δαπάνες που δεν συνδέονται με το φυσικό αντικείμενο της Δράσης ή του Έργου και δεν περιλαμβάνονται στον εγκεκριμένο ενδεικτικό προϋπολογισμό του
	8.6	Δαπάνες που δεν είναι αναγκαίες για την υλοποίηση της Δράσης ή του Έργου
	8.7	Δαπάνες που δεν είναι ταυτοποιημένες με την εγγραφή τους στα λογιστικά βιβλία του Φορέα υλοποίησης, προσδιοριζόμενες σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένος ο Φορέας και σύμφωνες με τις συνήθειες πρακτικές λογιστικής που αυτός εφαρμόζει
	8.8	Δαπάνες που δεν συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της ισχύουσας φορολογικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας
	8.9	Δαπάνες που δεν είναι εύλογες, δικαιολογημένες και δεν συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της χρηστής οικονομικής διαχείρισης
	8.10	Λογιστικά και υπολογιστικά σφάλματα σε επίπεδο έργου
	8.11	Δαπάνες που αφορούν επαναλαμβανόμενα κόστη για την προετοιμασία ή την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων/επενδύσεων, όπως ενδεικτικά το μισθολογικό κόστος.
	8.12	Μη επιλέξιμος ΦΠΑ
Άλλο	9.1	Άλλο